

Københavns Kommune

**Revisionsberetning for 2014
vedrørende årsregnskabet**

3. juni 2015

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Revision af årsregnskabet	3
1.1 Årsregnskabet	3
1.2 Konklusion på den udførte revision	3
2. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet	5
2.1 Revisionsbemærkninger for 2014	7
2.1.1 Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1	9
2.1.2 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2	10
2.1.3 Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3	10
2.1.4 Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4	11
2.1.5 Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) – Revisionsbemærkning nr. 5	14
2.1.6 Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6	18
2.1.7 Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7	18
2.1.8 KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8	19
2.1.9 Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9	20
2.1.10 KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10	21
2.1.11 Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11	22
2.1.12 Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12	23
2.1.13 NEMkonto-registeret - Revisionsbemærkning nr. 13	23
2.1.14 Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14	24
2.2 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der ikke er afsluttet	25
2.3 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der er afsluttet	25
2.3.1 Udbetalinger til medarbejdere uden om lønsystemet	25
2.3.2 Periodiseringsfejl af lønrefusion	25
2.3.3 Mangelfuld lønadministration	26
2.3.4 Budget og regnskabsmæssig behandling finansposter	26
2.3.5 Indkøbsområdet	27
2.4 Revisionsbemærkninger vedrørende områder, der er omfattet af statsrefusion	28
3. Kommentarer til årsregnskabet i øvrigt	28
3.1 Korrektion af væsentlige forhold konstateret under revisionen	28
3.2 Principaftale om metro til Ny Ellebjerg via Sydhavnen samt udbygning af Nordhavnen	28
3.3 Bedragerisag	29
4. Revision af årsregnskabet	29
4.1 Revisionsstrategi	29
4.2 Intern Revision	31

4.3 Drøftelser med ledelsen om besvigelser	31
5. Redegørelse for den udførte finansielle og juridisk-kritiske revision	31
5.1 Årsregnskabet opbygning og indhold	32
5.2 Udligning, tilskud og skatter	32
5.3 Lønområdet	32
5.4 Omkostningsdisponering og udbetalinger	32
5.5 Sociale udbetalingssystemer	33
5.6 Sociale områder med statsrefusion	33
5.7 Øvrige revisionsområder	33
5.8 Omkostningsbaseret regnskab	33
5.9 Finans- og regnskabssystemet samt finansiell status	34
5.10 Økonomistyring og bevillingssystemet	34
5.11 Låneoptagelse	34
5.12 Kasseområdet - servicebesøg	34
5.13 Gennemgang af generelle it-kontroller	35
5.14 Balanceposter	35
5.15 Obligatoriske oversigter til regnskabet	36
6. Redegørelse for den udførte forvaltningsrevision	36
6.1 Lovpligtig forvaltningsrevision	36
6.2 Dyberegående forvaltningsrevision	36
6.2.1 Revision af Københavns Kommunes fuldmagtsforhold	36
6.2.2 P-data og cypersikkerhed	36
7. Øvrige oplysninger	39
7.1 Ledelsens regnskabserklæring	39
7.2 Ikke-korrigerede fejl i årsregnskabet	39
7.3 Eftersyn af Borgerrepræsentationens beslutningsprotokoller og overholdelse af god bogføringsskik	40
7.4 Andre opgaver	40
8. Revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling	41
9. Afslutning	41
9.1 Erklæring	41
Bilag 1 Oversigt over de i årets løb afgivne revisorerklæring og revisionspåtegninger mv.	42

Revisionsberetning for 2014 vedrørende årsregnskabet

1. Revision af årsregnskabet

1.1 Årsregnskabet

Vi har afsluttet revisionen af det af Økonomiudvalget aflagte årsregnskab for 2014 for Københavns Kommune, som Borgerrepræsentationen har overdraget til revision den 30. april 2015.

Det af os reviderede årsregnskab omfatter siderne 30-44 i ”Regnskab 2014/årsrapport” samt siderne 1–242 i ”Regnskab 2014 udvalgsregnskaber og obligatoriske oversigter”, der udviser følgende hovedtal:

	2013 mio.kr.	2014 mio.kr.
Udgiftsbaseret resultat	693,9	1.631,3
Omkostningsbaseret resultat, overskud	2.293,8	2.416,0
Aktiver	49.020,4	49.689,0
Egenkapital	16.863,3	19.629,2

1.2 Konklusion på den udførte revision

Som afslutning på revisionen har vi forsynet kommunens regnskab med efterfølgende revisionspåtegning. Revisionspåtegningen er uden forbehold, men med en supplerende oplysning, der alene er medtaget af hensyn til regnskabslæseres forståelse af revisionspåtegningen, og dermed ikke skal opfattes som en kritisk bemærkning. Den supplerende oplysning fastslår blot, at det godkendte budget for 2014, som er anført som sammenligningstal, ikke er revideret.

Den supplerende oplysning er et krav i henhold til revisionsstandarderne og afgives for alle kommuner.

”Den uafhængige revisors påtegning

Til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune

Vi har revideret årsregnskabet for Københavns Kommune for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2014. Årsregnskabet, jf. siderne 30-44 i ”Regnskab 2014/årsrapport” og siderne 1–242 i ”Regnskab 2014 udvalgsregnskaber og obligatoriske oversigter”, omfatter bl.a. udgiftsbaseret regnskab, omkostningsbaseret regnskab, balance og noter, anvendt regnskabspraksis, finansieringsoversigt, balance og diverse oversigter. Årsregnskabet er udarbejdet efter kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab der er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, god offentlig revisionsskik, jf. lov om kommunernes styrelse og kommunens revisionsregulativ. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for kommunens udarbejdelse af et årsregnskab. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2014 i alle væsentlige henseender er i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen

Kommunen har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. som sammenligningstal i årsregnskabet for 2014 medtaget budgettal. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision".

2. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet

I 2014 blev der konstateret en besvigelsessag i Københavns Kommune, og som udløb heraf besluttede ØU i 2015, at kommunen skulle igangsætte et projekt med henblik på at "skabe et betryggende kontrolmiljø i kommunen". Et betryggende internt kontrolmiljø handler ikke om at indføre flere kontroller eller mere dokumentation. Det handler derimod om at sætte ind, hvor risikoen er størst, og designe kontroller under hensyntagen til risiko og væsentlighed. I den proces skal kontroller i størst mulig omfang systemunderstøttes af automatiske kontroller, og der skal være fortsat ledelsesmæssigt fokus på uddannelse af medarbejderne i at forstå og udføre kontroller på relevante områder.

Kommunen har nedsat en styregruppe for dette projekt, og med afsæt i ØU's ønske om øget fokus på et betryggende kontrolmiljø, har vi besluttet at fremhæve flere udestående problemstillinger som revisionsbemærkninger i beretningerne. Dette medfører blandt andet, at forhold, som vi i tidligere år har rapporteret i enten rapporter til de enkelte fagudvalg eller i revisionsberetningen "som øvrige forhold", i indeværende års beretning opløftes til revisionsbemærkninger, hvor vi vurderer, at kommunens implementerede handleplaner på de enkelte områder ikke i tilstrækkeligt omfang har løst de problemstillinger, vi har rapporteret om i tidligere år.

Generelt er det vores vurdering, at forretningsgange mv. i Københavns Kommune er designet i overensstemmelse med de gældende regler, og at efterlevelse heraf understøtter kommunens regnskabsafklæggelse og økonomistyring på betryggende vis.

Det er dog vores opfattelse, at regnskabsafklæggelsen for 2014 ikke i alle tilfælde er forløbet tilfredsstillende. Efter vores opfattelse er der fortsat behov for at kommunen fokuserer på den igangsatte proces omkring udarbejdelse af fælles forretningsgange og et mere betryggende kontrolmiljø med henblik på at øge kvaliteten i regnskabsafklæggelsen.

Gennemgangen i 2014 har vist mangler i den interne kontrol omkring periodisering af udgifter og indtægter mellem årene, afstemning, redegørelse og afregning af lønsystemets oplysninger, balancens poster samt enkelte noter. Der udføres ikke på alle områder et effektivt ledelsestilsyn, og vi vurderer, at ledelsen fremadrettet bør have større fokus på implementering af effektivt ledelsestilsyn på relevante områder. Vi har ved vores stikprøvekontrol konstateret nogle balancekonti med poster, som enten skal afskrives, berigtiges, eller hvor der umiddelbart ikke kunne redegøres for forholdet, hvorfor vi skal anbefale, at der på alle områder foretages den nødvendige sagsbehandling af åbenstående/uafklarede forhold.

I forbindelse med borgerrepræsentationens oversendelse af årsregnskabet til revision, har det været nødvendigt at korrigere enkelte væsentlige regnskabsposter. Herudover er der konstateret forhold, som ikke er korrigeret i regnskabet, idet disse ikke er vurderet væsentlige i forhold til det samlede årsregnskab.

Der henvises til efterfølgende revisionsbemærkninger.

2.1 Revisionsbemærkninger for 2014

Revisionen har givet anledning til i alt 20 revisionsbemærkninger. Af de afgivne revisionsbemærkninger kan:

- 0 revisionsbemærkninger henføres til forvaltningsrevisionen
- 14 revisionsbemærkninger henføres til revisionen af årsregnskabet
- 6 revisionsbemærkninger henføres til socialrevisionen

Der er ikke overført revisionsbemærkninger fra tidligere år vedrørende revisionen af årsregnskabet. Dette skyldes, at vi har ønsket at forenkle vores revisionsbemærkninger, hvilket medfører, at vi teknisk set har lukket nogle revisionsbemærkninger vedrørende tidligere år, som efterfølgende er åbnet i nye bemærkninger i 2014. Således er revisionsbemærkning nr. 2 fra 2013 ”Interne kontroller i relation til bogføring og betalingsformidling” indeholdt i revisionsbemærkning 10 for 2014. Revisionsbemærkning nr. 4 fra 2010 om periodiseringsfejl af lønrefusion er indeholdt i revisionsbemærkning 9 for 2014 og revisionsbemærkning nr. 4 fra 2012 om ”Mangelfuld lønadministration” er indeholdt i revisionsbemærkning 7 og 8 for 2014.

Revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet		Afsnit
Nr. 1	Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1	2.1.1
Nr. 2	Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2	2.1.2
Nr. 3	Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3	2.1.3
Nr. 4	Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4	2.1.4
Nr. 5	Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) – Revisionsbemærkning nr. 5	2.1.5
Nr. 6	Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6	0
Nr. 7	Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7	2.1.7
Nr. 8	KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8	2.1.8
Nr. 9	Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9	2.1.9
Nr. 10	KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10	2.1.10

Revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet		Afsnit
Nr. 11	Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11	2.1.11
Nr. 12	Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12	2.1.12
Nr. 13	NEMkonto-registeret - Revisionsbemærkning nr. 13	2.1.13
Nr. 14	Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14	2.1.14

I ”Revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion” hvortil vi skal henvise, har vi givet revisionsbemærkninger inden for følgende områder:

Revisionsbemærkninger vedrørende socialrevisionen		Afsnit
Socialforvaltningen – bemærkning vedrørende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold		
Nr. 15	Ledelsestilsyn og interne kontroller (videreført fra 2013)	3.1.1
Nr. 16	Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser (videreført fra 2013)	3.1.2
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – bemærkninger vedrørende Beskæftigelsesministeriet		
Nr. 17	Jobrotationsordning	3.2.1
Nr. 18	Gensidig forsørgerpligt	3.2.2
Nr. 19	Revalideringsområdet (kontering i perioden med mere end 14 dages sammenhængende fravær)	3.2.3
Nr. 20	Revalideringsområdet (procedure vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet)	3.2.4

Som det fremgår af ovenstående tabel er revisionsbemærkninger vedrørende ”Ledelsestilsyn og interne kontroller” samt ”Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser” videreført fra tidligere år.

2.1.1 Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1

I forlængelse af bedragerisagen i 2014, der er omtalt i afsnit 3.3, har Koncernservice (KS) udarbejdet en risikoanalyse på regnskabsområdet vedrørende forretningsgange og implementerede kontroller for systemansvarlige for kommunens udbetalingsystemer.

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Systemansvarlige
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Systemansvarlige for udbetalings- og faktureringsystemer	<p>Der er identificeret 69 udbetalings- og fakturerings-systemer. Analysen viser, at der for hovedparten af systemerne er udpeget en ansvarlig systemejer. Endvidere er systemejer-rollens ansvar beskrevet i IT-sikkerhedsregulativet. Dog mangler der forretningsgangsbeskrivelser for hovedparten af systemerne, og der er således ikke designet interne kontroller omkring systemerne.</p> <p>Analysen viser, at systemejer-rollen ikke tilstrækkeligt er implementeret. Der er systemejere, der ikke kender funktionaliteten af det system, de er systemejere for, og systemejer-rollen varetages generelt meget forskelligt. Ikke alle systemejere har et klart billede af, hvad rollen indebærer og hvilket ansvar de har. Analysen viser endvidere, at der ikke er den nødvendige ledelsesmæssige opmærksomhed på opgaven, hvilket medfører, at der ikke allokeres de nødvendige ressourcer til varetagelse af systemejerskabet. Grundet manglende design af kontroller i forretningsgange vurderes der ikke at være implementeret tilstrækkelige kontroller af anvendelsen af systemerne.</p> <p>Der henvises endvidere til revisionsbemærkning 0 og 0 hvoraf fremgår, at der ikke i tilstrækkelig grad foretages tilsyn med periodisk revurdering af rettigheder i KØR samt rettigheder til at foretage udbetalinger direkte i KØR.</p>	<p>Vi finder det kritisk, at håndteringen af kommunens udbetalings- og faktureringsystemer ikke er betryggende.</p> <p>Vi har endvidere konstateret, at der ikke er beskrevet og implementeret retningslinjer for de enkelte systemer og systemejere, der bl.a. beskriver de interne kontroller i systemerne og systemejerens ansvar.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	<p>Vi har fået oplyst, at kommunen har "udarbejdet en handleplan som skal forelægges ØU den 16. juni 2015 som en del af en samlet behandling af sag om kommunens interne kontrolmiljø. Heri indgår en indsats for at sikre en betryggende styring af systemanvendelsen. Dels gennem en analyse af muligheden for at skabe en mere robust tværgående autorisationsstyring, dels ved en yderligere uddannelsesindsats rettet imod systemejerne på de 69 systemer. Hertil kommer, at der sker en umiddelbar placering af de enkelte hidtil ikke-placerede systemansvar".</p>		

2.1.2 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2

I forlængelse af budget- og regnskabssystemets regler omkring anlægsregnskaber skal der, jf. kasse- og regnskabsregulativets bilag vedrørende anlægsregnskaber, aflægges særskilte anlægsregnskaber for anlægsprojekter med bruttoudgifter over 1 mio.kr, mens øvrige projekter skal optræde i årsregnskabet. Aflæggelse af anlægsregnskaber skal ske seneste ved udgangen af det regnskabsår, de er færdiggjort.

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Anlæg
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Administration af anlægsudgifter/-regnskaber	<p>Vi har i lighed med tidligere år konstateret, at TMF ikke rettidigt har udarbejdet anlægsregnskaber som foreskrevet i kommunens retningslinjer.</p> <p>Manglende rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber er en overtrædelse af såvel eksterne som interne regler.</p>		<p>Kommunens administration af anlægsprojekter har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber.</p> <p>Vi skal henstille, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem for kommuner" og kommunens regler herom efterleves.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	Kommunen har nedsat en Task Force for afvikling af anlægsregnskaber på afsluttede projekter.			

2.1.3 Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3

I medfør af bekendtgørelse om tilbagebetaling af tilskud i henhold til lov om byfornyelse og udvikling af byer skal der i visse situationer ske tilbagebetaling af modtaget tilskud. Eksempelvis hvis status ændres i støttede udlejningsboliger eller ved afhændelse af ejendommen. Tilbagebetalte tilskud tilfalder kommunen og staten med halvdelen til hver.

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Byfornyelse
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Tilbagebetaling af tilskud	<p>I forbindelse med byfornyelsesprojekter har kommunen erhvervet en række ejendomme (råde-over ejendomme) og nogle af disse er efterfølgende solgt.</p> <p>Kommunen har identificeret, at der mangler at blive tilbagebetalt byfornyelsestilskud til staten af de solgte ejendomme i perioden 1999-2014. Kommunen har imidlertid ikke kunnet opgøre beløbet, hvorfor forholdet er medtaget som en eventualforpligtelse i årsregnskabet for 2014.</p> <p>Den beløbsmæssige risiko kan ikke opgøres på nuværende tidspunkt.</p>		<p>Kommunens administration af tilbagebetaling af tilskud har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en dokumenteret og løbende tilbagebetaling af tilskud.</p> <p>Vi skal henstille, at der udarbejdes en forretningsgang som sikrer, at tilbagebetaling af tilskud administreres i overensstemmelse med lov om byfornyelse og udvikling af byer.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	Kommunen har igangsat en proces for at tilvejebringe et dokumenteret og kvalitetssikret grundlag til brug for en korrekt afregning til staten.			

2.1.4 Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4

Intern Revisions har bistået Deloitte med lovpligtig revision af balancens poster. Revisionen er udført på grundlag af godkendt revisionsplan for 2014, og er bl.a. gennemført ved besøg hos Koncernservice.

Generelt er det vores vurdering, at forretningsgange mv. er designet i overensstemmelse med de gældende regler, og at efterlevelse heraf understøtter kommunens regnskabsaflæggelse og økonomistyring på betryggende vis. Vi har foretaget stikprøvevis gennemgang af et væsentligt antal afstemninger, hvor vi har fundet, at dokumentation for underliggende materiale og sagsbehandling har været i orden.

I lighed med revisionen for 2013 har gennemgangen i 2014 dog vist mangler i den interne kontrol omkring balancens poster. Der udføres ikke på alle områder et effektivt ledelsestilsyn, og vi vurderer, at ledelsen fremadrettet bør have større fokus på implementering af effektivt ledelsestilsyn på relevante områder. Vi har ved vores stikprøvekontrol konstateret en del balancekonti med poster, som enten skal afskrives, berigtiges, eller hvor der umiddelbart ikke kunne redegøres for forholdet.

Det er samtidig konstateret, at afstemningsloggen ikke anvendes i overensstemmelse med vejledningen, og at værktøjet således ikke fuldt ud dokumenterer, hvorvidt kommunens regler og retningslinjer er efterlevet omkring afstemning, logning og kvalitetskontrol.

I henhold til de autoriserede regnskabsregler skal der foretages nedskrivning og noteoplyses omkring forventet tab på *"Tilgodehavender hos grundejere"*, *"Udlån til beboerindsud"*, *"Andre langfristede udlån og tilgodehavender"* og *"Anden gæld"*. Københavns Kommune har ikke foretaget forventet nedskrivning på disse områder.

Nedenfor har vi oplistet de væsentligste konstaterede forhold:

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Balancen
Refer- rence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
4-1 Materielle anlægsaktiver	<p>Vi har observeret, at formkravene i Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser om anlægsnote ikke fuldt ud er efterlevet.</p> <p>Forkert håndtering af omkostningsbaserede principper har medført, at ikke alle relevante anlægsudgifter er blevet aktiveret i 2014. Forholdet medfører samtidig for lave afskrivninger og for lidt neutraliserede udgifter i omkostningsregnskabet 2014.</p> <p>Dette medfører risiko for en for lav/høj aktiveret anlægsmasse, samt påvirkning af det omkostningsbaserede resultat.</p>		<p>Kommunen efterlever ikke fuldt ud reglerne for aktivering og afskrivning af anlægsaktiver samt formkravene i Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser om anlægsnote.</p> <p>Vi skal henstille, at der sker korrekt registrering af anlægsudgifter, således det sikres, at administrationen af materielle og immaterielle anlægsaktiver sker i henhold til gældende regler for området.</p>	2014
4.2 Finansielle anlægsaktiver	<p>Det fremgår af afsnit 3.1, at årsregnskabet er korrigeret med 1,7 mia.kr. vedrørende tilbagekøbsrettigheder for udenbys almennyttige boliger. Der resterer herefter 355 mio.kr. vedrørende indenbys almennyttige boliger.</p> <p>Tidligere afhændede rettigheder er ikke solgt til kurs 100, hvorfor vi vurderer, at der er usikkerhed knyttet til værdiansættelsen af disse rettigheder.</p>		<p>Der er ikke foretaget tilstrækkelig dokumenteret vurdering af værdiansættelsen af tilbagekøbsrettigheder for indenbys almennyttige boliger, der i balancen er indregnet til 355 mio.kr.</p> <p>Vi skal henstille, at der foretages en nedskrivning i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis.</p>	

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Balancen
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
4.2 Finansielle anlægsaktiver (fortsat)	Københavns Kommune har et tilgodehavende hos By og Havn vedrørende Nordhavns-finansieringen. Tilgodehavendet skal i henhold til aftalen indekstrereguleres, hvilket ikke er sket.		De finansielle aktiver er undervurderet med ca. 60 mio.kr. vedrørende manglende indeksering for Nordhavns-finansieringen. Vi skal henstille, at forholdet korrigeres.	2014
4-3 Likvide konti	Vi har konstateret, at der mangler sikring af, at alle kommunens likvide konti er optaget i balancen, idet gennemgangen viste, at der var 2 bankkonti oprettet i 2008 og 2012 med et samlet indestående på ca. 14 mio.kr., der ikke var medtaget i bogføringen, og dermed ikke er optaget på balancen. ØKF er ved at afdække forholdet. Manglende afstemning til engagementsforespørgsler medfører risiko for, at ikke alle kommunens likvide konti optages i balancen.		Det er konstateret, at der ikke er foretaget behørig afstemning af engagementsforespørgsler til kommunens bogføring. Det skal henstilles, at der udarbejdes en forretningsgang til sikring af, at alle kommunens likvide beholdninger er optaget i balancen.	2014
4-4 Langfristede gældsforpligtelser	Vi har konstateret, at der ikke foretages afstemning af, at alle gældsforpligtelser i form af realkreditlån vedrørende byfornylsesejendomme (indregnet med 182 mio.kr) er korrekt registreret samt om alle finansielle leasingforpligtelser fremgår af balancen. Manglende afstemning øger risiko for, at kommunens regnskab vedrørende langfristet gæld og leasingforpligtelse ikke indgår korrekt i balancen.		Der foreligger ikke dokumentation for alle gældsforpligtelser for byfornylsesejendomme samt leasingforpligtelse. Det henstilles, at der udarbejdes en forretningsgang der sikrer, at alle gældsforpligtelser optages korrekt i balancen.	2014
Forvaltnin- gens iværk- satte tiltag				

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Balancen
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
4-5 Omsætningsaktiver	TMF har foretaget en nedskrivning af forventet tab på p-afgifter som en udgift på 2,5 mio.kr. Udgiftsføring af forventede tab i driftsregnskabet er ikke i overensstemmelse med transaktionsprincippet, da den regnskabsmæssige nedskrivninger først kan foretages når tilgodehavender er konstateret uerholdelige. Samlet set er der gennem de seneste år udgiftsført ca. 34 mio.kr. i alt vedrørende forventede tab på p-afgifter		Kommunen overholder ikke de autoriserede konteringsregler vedrørende hensættelse til tab på debitorer, da der ikke skal ske indregning af forventet tab på funktion 9.14, men alene når der er dokumentation af, at tabet er konstateret.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	Forvaltningen har oplyst, at de har fulgt den regnskabspraksis, som har været fulgt hidtil, og har været aftalt med revisoren. Endvidere, at de ønsker at gå i dialog om at ændre praksis.			

2.1.5 Tværgående revision af årsregnskabet (periodisering) – Revisionsbemærkning nr. 5

Vi har i forbindelse med vores revision af årsregnskabet foretaget kontrol af, at kommunens drifts- og balanceposter er korrekt periodiseret.

Vi har i denne forbindelse, i lighed med tidligere år, konstateret, at der er en vis usikkerhed om, hvorledes reglerne for periodisering mellem regnskabsårene skal administreres, samt at der mangler implementering af relevante kontroller til sikring af, at fakturapuljen (modtagne ikke bogførte regninger) håndteres betryggende i forbindelse med periodeafslutning. Vi anbefaler derfor, at forretningsgangene revurderes og præciseres.

Vedrørende periodisering i Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF) har vi følgende bemærkninger:

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5-0 Periodisering af erstatning	ØKF har indtægtsført 62,6 mio.kr. i regnskabet. Modposten er tilgodehavende på balancen. Det er oplyst, at der er tale om en erstatning fra et forsikringselskab. Det har ikke været muligt at få en bekræftelse fra forsikringselskabet der dokumenterer tilgodehavendet. Utilstrækkelig dokumentation øger risikoen for, at indtægter ikke kan opgøres pålideligt og henføres til rets erhvervelsesstedspunktet.		Kommunen har indtægtsført for meget i anlægsregnskabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at ØKF altid sikrer den nødvendige dokumentation, således at indtægter kan opgøres pålideligt og henføres til rets erhvervelsesstedspunktet.	2014

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF)	Revisionsområde/ emne	Periodiser- ringer
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5-1 Periodise- ring refusioner	ØKF har modtaget ca. 38,4 mio.kr. i barsels- og syge- dagpengerefusioner der henstår på balancen og som burde være indtægtsført på de enkelte driftsområder.		Kommunen har indtægtsført for lidt i driftsregn- skabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at ØKF foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-2 Periodisering af efterregulering	ØKF har udgiftsført 20 mio.kr. som er hensat til frem- tidig betaling til MOVIA i 2016 vedrørende efterregule- ring af 2014. Hensættelser til fremtidige betalinger er ikke i overensstemmelse med transaktionsprincippet og kommunens medfinansiering af udgifterne til MOVIA som fastsættes i de årlige budgetter.		Kommunen har udgiftsført for meget i drifts- regnskabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at ØKF i overensstemmelse med transaktionsprincippet foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-3 Periodisering af administrati- onsbidrag	ØKF (KEJD) har en praksis, hvor administrationsbidrag forlods udgiftsføres på anlægsprojekterne og hensæt- tes på en balancekonto for senere indtægtsføring i driftsregnskabet. Ultimo 2014 henstår således 51,3 mio.kr. vedrørende administrationsbidrag, som er udgiftsført som anlæg i tidligere år. Primo var saldoen i balancen 39,7 mio.kr. Det er vores opfattelse, at den praksis, der anvendes i KEJD, ikke er i overensstemmelse med bevillingsreg- lerne, idet der ikke er sammenhæng mellem den aktivitet der er udført, og de regnskabsmæssige regi- streringer. KEJD oplyser, at ovenstående praksis ophø- rer ultimo 2014.		Kommunen har udgiftsført 11,6 mio.kr. for meget i anlægsregnskabet for 2014 og 39,7 mio.kr. i tidligere år på grund af fejlagtig bogfø- ringspraksis. Vi skal henstille, at ØKF foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-4 Periodisering an- lægsudgifter	ØKF (KEJD) har på baggrund af omkostningskalkuler i projektsystemet KØPS indregnet 141,7 mio.kr. skøn- smæssigt ud fra hvad man forventer at betale. Den forventede udgift er hensat i balancen under kort gæld. Forskellen mellem de samlede opgjorte projekt- omkostninger og den forventede betaling, der udgør ca. 73,9 mio.kr., er oplyst som en eventualforpligtelse i regnskabet.		Kommunen anvender forskellig konteringsprak- sis for anlægsudgifter, hvilket medfører forskel- lig periodisering mellem årene. Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014
5-5 Periodisering af om- kostninger	ØKF (KEJD) – har ikke indregnet udgifter på ca. 109,0 mio.kr., som, jævnfør transaktionsprincippet, burde være udgiftsført i 2014. Disse omfatter leverandørfak- turaer der er modtaget, men ikke bogført. Det er oplyst, at der bl.a. er tale om fakturaer, hvor der er uenighed og enten beløbet eller leverancen. Vi er blevet oplyst, at fakturaerne i fakturapuljen i noget omfang kan henføres til de omkostninger, der er opgjort i projektsystemet KØPS, jf. ovenstående, men der er ikke én til én sammenhæng.		Kommunen anvender forskellig konteringsprak- sis for anlægsudgifter, hvilket medfører forskel- lig periodisering mellem årene Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	Vi har fået oplyst, at kommunen, på baggrund af revisionens bemærkninger, vil præcisere reglerne for bogføring og samtidig understøtte, at der skal foreligge behørig dokumentation for forventede indtægter og udgifter, som bogføres i regnskabet. Ovenstående beskrivelse dækker alle forvaltningernes tiltag, jf. efterfølgende.			

Vedrørende periodisering af omkostninger i Socialforvaltningen (SOF) har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Socialforvaltningen (SOF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.6 Periodisering af omkostninger	SOF har ikke indregnet udgifter på ca. 11,2 mio.kr. som, jævnfør transaktionsprincippet, burde være udgiftsført i 2014. Disse omfatter leverandørfakturaer der er modtaget, men ikke bogført.		Kommunen har udgiftsført for lidt i driftsregnskabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at SOF foretager korrekt periodisering mellem årene.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Teknik- og Miljøafdelingen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.7 Periodisering af omkostninger	TMF – fakturapuljen i Navision vedrørende modtagne fakturaer for 2014, som ikke er bogført i 2014, udgør ca. 62,4 mio.kr. Det er oplyst, at der er tale om fakturaer, hvor der er uenighed om enten beløbet eller leverancen.		Kommunen anvender forskellig konteringspraksis for modtagne fakturaer, hvor der er uenighed, hvilket medfører forskellig periodisering mellem årene Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Børne- og Ungdomsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Børne- og Ungeforvaltningen (BUF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.8 Periodisering af omkostninger	Vi har konstateret, at BUF har afholdt anlægsudgifter for ca. 20 mio.kr. på en balancekonto. BUF oplyser, at der har været bevillingsmæssig dækning, men at man har fået overført budgettet til 2015, og derfor har bogført udgifterne på balancen på grund af manglende kontonumre.		Kommunen har udgiftsført for lidt i anlægsregnskabet, idet udgifterne er bogført på balancen. Vi skal henstille, at kommunen fremover udgiftsfører udgifterne i det korrekte regnskabsår og regnskabsforklarer eventuelle forskelle til korriigeret budget.	2014

Organisationsområde		Børne- og Ungeforvaltningen (BUF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.8 Periodisering af omkostninger	Vi har konstateret, at BUF har udgiftsført 0,8 mio.kr. i driften for 2014, idet der er bogført en tilsvarende "indtægt" i driften for 2015. Baggrunden herfor er ifølge det oplyste, at UiC-uddannelsesmessen var flyttet fra 2014 til 2015. Bogføringen opfylder ikke kommunens regler for indregning, jf. transaktionsprincippet, men burde være medtaget i overførselsagen.		Kommunen har udgiftsført for meget i driftsregnskabet på grund af fejlperiodisering. Vi skal henstille, at kommunens bogføringsregler overholdes.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Referance	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.9 Højesteretsdom vedr. barsel i elevsager	<p>I januar 2015 er der afsagt en højesteretsdom hvor retten finder, at elever på barsel har krav på forlængelse af uddannelsesaftalen. På baggrund af dommen har SUF opgjort, at kommunens forventede omkostning til godtgørelse bliver på ca. 8,8 mio.kr. Omkostningen er udgiftsført i driftsregnskabet for 2014 og optaget som en skyldig omkostning.</p> <p>Kommunes regler for bogføring i forbindelse med årsskiftet syntes ikke at give et entydigt svar på, hvordan foranstående sager bør behandles regnskabsmæssigt, hvorfor der kan være risiko for uens regnskabsmæssig behandling.</p>		<p>Kommunes regler for bogføring i forbindelse med årsskiftet syntes ikke at give et entydigt svar på, hvornår forventede omkostninger vedrørende retssager skal indregnes i kommunens drift-/anlægsregnskab.</p> <p>Vi skal henstille, at kommunens regler opdateres.</p>	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Kultur- og Fritidsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Referance	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.10 Periodisering af omkostninger	<p>Vi har konstateret, at KFF i januar 2015 har udbetalt 1,0 mio.kr. i tilskud til Copenhagen Jazz Festival 2015, og at udgiften er bogført i driften for 2014.</p> <p>Udgiften vedrører 2015 og burde være bogført i driftsregnskabet for 2015.</p>		<p>Kommunen har udgiftsført for meget i driftsregnskabet på grund af fejlperiodisering.</p> <p>Vi skal henstille, at kommunens bogføringsregler overholdes.</p>	2014

2.1.6 Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6

I forbindelse med vores gennemgang af generelle IT-kontroller (GIK) i 2014 observerede vi følgende:

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	IT-kontrol- ler
Refer- rence	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Brugerrettigheder – periodiske revurde- ring (AD-KØR)	<p>Vi konstaterede i 2013, at der var etableret kørsler og rapporter, som kunne benyttes til periodisk revurdering af tildelte rettigheder til KØR og AD'et (brugersystemet). Vi fik samtidig oplyst, at disse ville blive implementeret primo 2014.</p> <p>Vi har dog fået oplyst, at disse kørsler ikke er afviklet på nuværende tidspunkt, men at dette vil blive gennemført i løbet af 2015. Det skal bemærkes, at samme handlingsplan blev fastlagt sidste år, uden det dog har fundet sted.</p> <p>Manglende eller utilstrækkelig periodisk revurdering af tildelte rettigheder til brugere medfører risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov.</p>	Vi skal henstille, at der foretages periodisk revurdering af tildelte rettigheder til KØR og AD'et (brugersystemet) med henblik på at sikre, at brugerne i systemerne har opdaterede arbejdsbetingede rettigheder.	2013 og 2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	Det er over for os oplyst, at Koncernservice har etableret en proces for sletning af KØR-brugere, der ikke længere er oprettet som AD-brugere. Oprydningen i KØR-licenserne vil fremadrettet ske kvartalsvis, dog første gang den 1. juni 2015.		

2.1.7 Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7

I forbindelse med vores gennemgang af afstemning af kommunens lønudgifter i forhold til lønsystem samt skatteindberetning observerede vi følgende:

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Lønområdet
Refer- rence	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Lønafstemninger	<p>Vi har i lighed med 2013 konstateret, at der ikke er udarbejdet behørig afstemninger mellem kommunens lønsystem og økonomisystem. Der er ligeledes ikke forelagt dokumentation for foretaget afstemning af lønnen til indberetning til SKAT (E-indkomst).</p> <p>Manglende behørig afstemningsdokumentation medfører risiko for, at kommunen ikke har alle afholdte lønomkostninger med i KØR, og at der ikke er foretaget korrekt indberetning af kommunens afholdte lønomkostninger til SKAT (E-indkomst)</p>	Vi skal henstille, at der foretages de fornødne afstemninger til dokumentation af kommunens lønudgifter i KØR samt af korrekt lønindberetning til SKAT (E-indkomst).	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	Vi har fået oplyst, at Koncernservice ved revisionens afslutning har udarbejdet den fornødne afstemningsdokumentation af afholdte lønudgifter i 2014, og at de vil indhente dokumentation for E-indkomstafstemning fra KMD som varetager denne opgave. Vi følger op herpå i forbindelse med revisionen for 2015.		

2.1.8 KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Løn- og personale-området
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
KS kontroller	<p>Revisionen har vist, at KS har etableret et ledelsestilsyn, som sikrer, at ledelsen løbende er i stand til at følge udviklingen i lønadministrationen og foretage de nødvendige tiltag for at sikre den rette kvalitet i kommunens lønadministration. Gennemgangen har dog vist:</p> <ul style="list-style-type: none"> at der har været massive udfordringer i forhold til at sikre den nødvendige dokumentation i lønsagerne i forbindelse med lønoprettelser, ligesom løndebitorer i forbindelse med fratræden vurderes at være af et væsentligt omfang. KS har ultimo 2013 implementeret et CRM-system, der med udgangen af 2014 indeholder oplysninger om, at i KS er der ca. 14.000 sager på løn- og personaleområdet, som endnu ikke var færdigbehandlede/løst. Disse sager kan væsentligst henføres til BUF. at de obligatoriske retningslinjer foreskriver en 100% kontrol af indberetninger til LPA-portalen, hvilket ikke har været udført i fuldt omfang i 2014. at der ikke er gennemført et ledelsestilsyn af indberetninger til henholdsvis LPA-portalen og Vagtplan. at manglende rettidighed i registrering af ferie og fravær er kritisk i forhold til feriepengeafregning og refusions-hjemtagelse. <p>Det er vores vurdering, at ovenstående forhold forøger risikoen for fejlagtige lønudbetalinger, såfremt de interne kontroller ikke udføres. Det er samtidig en forudsætning for kontrollens udførelse, at det forinden er sikret, at den forudsatte grunddokumentation er til stede.</p>	<p>Vi finder det kritisk, at der ikke i fornødent omfang er sikret den nødvendige dokumentation i lønsagerne i forbindelse med lønoprettelser, og vi henstiller, at KS snarest muligt får nedbragt sagsmængden til et acceptabelt niveau, således at kommunen lever op til de generelle regler og bestemmelser på lønområdet.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Der er nedsat en Taskforce med deltagelse af ledelsen fra Økonomiforvaltningen, BUF, KS samt revisionen med henblik på at normalisere driftssituationen i BUF på løn- og personaleområdet.</p> <p>Det er formålet med Taskforcen:</p> <ul style="list-style-type: none"> at følge driftsudviklingen, herunder sagsbunker og eventuelle fejl, samt drøfte foranstaltninger med henblik på at forbedre driftssituationen at følge op på fremdriften af igangsatte indsatser som følge af afbureaukratiseringsprojektet at igangsætte og følge op på nye initiativer med henblik på at forbedre "end to end processer" som efterfølgende også kan bruges i de andre forvaltninger <p>Forvaltningerne har ansvaret for sikring af den nødvendige dokumentation i lønsagerne, idet dette er kravet til den enkelte institutions indberetning af en ansættelses sag. KS har i februar måned 2014 udsendt oversigt til alle forvaltninger med for sene indberetninger, således at forvaltningernes direktioner kan sikre, at institutionerne overlever dette krav.</p> <p>Vedr. manglende udførelse af 100 % kontroller: KS har i december 2014 implementeret lønkontrol på områdenes ansættelse, ændringer og fratrædelse i overensstemmelse med kravene i de nye forretningsgange med ikrafttrædelsesdato 1. februar 2015. Der er ligeledes indskærpet, at kontrolbilag skal påtegnes ved udført kontrol. Koncernservice vil indgå dialog med revisionen omkring lukningen af dette punkt.</p>		

2.1.9 Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Løn- og personale- området
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Refusionshjemtagelsen	<p>KS udarbejder løbende en prognose over kommunens berettigede refusioner, som sammenholdes med refusioner modtaget i de enkelte regnskabsår. Det foreløbige samlede beløb for ikke modtagne refusioner/tab af refusioner for Københavns Kommune for perioden 2012 til 2014 kan opgøres til ca. 111 mio.kr., hvoraf ca. 61 mio.kr. - som kan henføres til 2012 og 2013 - i væsentligt omfang må anses for tabt.</p> <p>I lighed med tidligere år kan vi konstatere, at manglende effektive processer mellem forvaltningerne og KS medfører forøget risiko for tab af refusioner.</p>		<p>Vi finder det kritisk, at kommunen ikke i tilstrækkeligt omfang opnår den refusion, som kommunen er berettiget til, og det henstilles, at der tilrettelægges forretningsgange der optimerer processen og minimerer tab af refusionshjemtagelse.</p>	2012, 2013 og 2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at KS har iværksat følgende tiltag med henblik på at øge refusionshjemtagelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koncernservice har udarbejdet en ny fælles obligatorisk forretningsgang vedr. refusion med det formål at sikre effektive processer mellem forvaltningerne og KS med henblik på at reducere risikoen for tab af refusion. Forretningsgangen trådte i kraft 1. februar 2015. Som følge af forretningsgangen er der bl.a. iværksat en opfølgning på udestående refusion på over 10.000 kr. Der er udarbejdet ledelsesinformation i RUBIN med data der viser årsagen til manglende hjemtagelse, dvs. bedre ledelsesinformation om grundlaget for manglende refusionshjemtagelse, således at der både på overordnet og lokalt niveau kan identificeres særlige problemområder og igangsættes aktiviteter, der forebygger evt. tab KS har strømlinet lønkørselsprocessen, så refusion lønkøres hurtigere efter modtagelse, og så en større del lønkøres automatisk med minimering af risiko for fejl I BUF taskforce er der truffet beslutning om at undersøge muligheden for en ny styringsmodel på refusionsområdet, således at den økonomiske risiko ved manglende hjemtagning håndteres i en "forsikrings-model". <p>I forhold til hjemtagelse af de manglende berettigede refusioner i 2012, 2013 og 2014 gennemføres den igangsatte handlingsplan inden den 1. december 2015.</p>			

2.1.10 KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen/ Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Indkøbs- området
Refer- rence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Godkendelsesgrænser og systemun- derstøttelse i Workflow	<p>Vi har konstateret, at 28 medarbejdere har ubegrænset godkendelses-grænse i Workflow.</p> <p>Vi har endvidere konstateret, at systemet fortsat ikke understøtter dokumentation for, at mange poster i systemet godkendes af 2 personer.</p> <p>Manglende systemunderstøttelse af, at godkendelse af indkøb gennemføres af 2 personer i forening øger risikoen for, at fejl begås og at uautoriserede dispositioner foretages.</p> <p>I forbindelse med vores beretning for 2013 blev det oplyst, at <i>"det forventes, at Workflow pr. 1. februar 2015 vil understøtte krav om 2 godkendere"</i>.</p>		Vi finder det kritisk, at KØR Workflow ikke fuldt ud understøtter, at der som udgangspunkt skal to godkendere på transaktioner, der medfører en udbetaling.	2013 og 2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen iværksætter en gennemgang i Økonomiforvaltningens enheder med henblik på at få reduceret antallet af medarbejdere, som har ubegrænset godkendelsesgrænse i Workflow.</p> <p>Der indføres en ny fælles forretningsgang for fakturagodkendelse, som skal være fuldt implementeret den 1. maj 2015. Her begrænses eneprokura til at være fakturaer op til 10.000 kr. for hele kommunen.</p> <p>Den ny forretningsgang vil fra 1. maj 2015 være systemunderstøttet, hvilket betyder, at der ikke længere kan gennemføres betalinger af fakturaer over 10.000 kr. uden to godkendere.</p> <p>For at reducere relevante risici for fakturaer under 10.000 kr., etableres der en række kompenserende kontroller, herunder krav om udvidet budgetopfølgning, indførsel af kontrolanalyse og legalitetskontrol samt uddannelse i ledelsestilsyn.</p>			

2.1.11 Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen/ Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Indkøbs- området
Refer- rence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Brugeradgange til bogføring direkte i KØR	<p>Vi har konstateret, at 193 medarbejdere i ØKF har adgang til at bogføre direkte i KØR Kreditormodulet uden om selvbetjeningsløsningen på bogføringskonti tilhørende alle kommunens enheder.</p> <p>205 medarbejdere i ØKF (inkl. 7 medarbejdere hos KMD) har adgang til at bogføre finansposter eller omposteringer direkte i KØR på alle kommunens bogføringskonti og enheder uden om selvbetjeningsløsningen.</p> <p>Vi har fået oplyst, at ikke alle disponeringer kan varetages gennem Selvbetjeningsløsningen, hvorfor nogle medarbejdere tildeles udvidede rettigheder.</p> <p>Det er vores vurdering, at tildeling af særlige rettigheder til medarbejdere øger risikoen for gennemførelse af tilsigtede eller utilsigtede dispositioner uden om forvaltningens og kommunens normale retningslinjer.</p>		<p>Vi finder det kritisk, at den anvendte systemunderstøttelse (selvbetjeningsløsningen) ikke fuldt ud understøtter behovet for at ompostere og udbetale uden om Workflow-systemet og samtidig sikre, at det kan dokumenteres, at der altid er 2 personer inde over manuelle udbetalinger.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at KS vil iværksætte en analyse af mulighederne for at tilrette selvbetjeningsløsningerne, så alle udbetalinger og posteringer kan gennemføres i selvbetjeningsløsningerne.</p> <p>Indtil det er muligt, at alle udbetalinger og posteringer kan håndteres i selvbetjeningsløsningerne, har KS iværksat følgende tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • KS har iværksat en lukning af medarbejdernes KØR-autorisationer, således at de manuelle adgange i Økonomiforvaltningen lukkes, hvor muligt • KS har udarbejdet fælles obligatoriske forretningsgange der sikrer design af manuelle opdagende kontroller med de manuelle adgange i KØR. Disse forretningsgange træder i kraft pr. 1. maj 2015, og de interne kontroller er derfor pt. under implementering. Hermed sikres kontrol af de manuelle bogføringer i KØR så længe adgangene er givet. Den nye forretningsgang for tildeling af brugerrettigheder indeholder elementer i forhold til at begrænse antallet af personer, der kan bogføre direkte i KØR. 			

2.1.12 Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Fuldmagtsforhold
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Gennemgang af KK fuldmagtsforhold	<p>KS har ikke kunnet tilvejebringe en samlet fortegnelse over kommunens fuldmagtsforhold.</p> <p>Manglende fortegnelse over fuldmagtsforhold til kommunens bankkonti medfører en risiko for, at nuværende eller tidligere medarbejdere uretmæssigt kan råde over kommunens likvider, hvilket kan medføre besvigelser.</p>	Vi finder det kritisk, at KS ikke har kunnet tilvejebringe en fortegnelse over kommunens fuldmagtsforhold.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen/KS har iværksat nedenstående tiltag med henblik på at løse ovennævnte problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gennemgået alle fuldmagtsforhold i KK og dermed tilvejebragt en fuldt dækkende fortegnelse over de konti, som KS har haft ansvaret for siden 2007. Det er ikke muligt for KS at tilvejebringe en oversigt over fuldmagtsforhold før 2007, hvor opgaven var placeret i forvaltningerne. KS har ingen muligheder for at kontrollere, hvorvidt der i forvaltningerne er oprettet konti i København Kommunes navn. KS vil dog over for Økonomikredsen præcisere, at dette ikke er tilladt, og opfordre Økonomikredsen om at indskærpe dette i egen forvaltning. Såfremt KS skulle opnå kendskab til sådanne konti, vil KS straks sikre, at de lukkes. Udarbejdet en arbejdsgang vedr. håndtering af fuldmagtsforhold. Med arbejdsgangen implementeres de nødvendige interne kontroller med fuldmagtsforhold i KK. Endvidere vil KS udarbejde en fælles obligatorisk forretningsgang vedr. fuldmagtsforhold i KK. Såfremt forretningsgangen giver anledning til det, vil den udarbejdede arbejdsgang blive tilpasset. 		

2.1.13 NEMkonto-registret - Revisionsbemærkning nr. 13

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Fuldmagtsforhold
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
NEM-konto-registret	<p>Vi har konstateret, at enkelte personer har rettigheder til at ændre NEMKonto-registrering uden at der er implementeret kontrol af den gennemførte ændring. KS har gennemført en bagudrettet kontrol af ændringer men mangler fortsat dokumentation for ca. 40 ændringer.</p> <p>Det er vores vurdering, at utilstrækkelig kontrol med ændringer i NemKonto-registret medfører risiko for besvigelser ved ændring af kontooplysninger.</p>	Vi finder det kritisk, at KS ikke har implementeret hensigtsmæssige kontroller i forbindelse med ændringer i NemKonto-registret.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen/KS har iværksat nedenstående tiltag med henblik på at løse ovennævnte problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> Udarbejdet en forretningsgang vedr. Nemkonto-registret. Forretningsgangen er godkendt i kommunens Økonomikreds og implementeres pr. 1. maj 2015 Planlagt, at der etableres en kontrol med alle ændringer i Nemkonto-registret. Endvidere vil KS gennemgå alle foretagne ændringer i Nemkonto-registret. Planlagt, at der er foretaget en oprydning i alle autorisationer til Nemkonto-registret, således at antallet af adgange reduceret fra 188 til 18 adgange. <p>Handleplanen gennemføres i perioden 31. marts til 1. juli 2015.</p>		

2.1.14 Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Evt.ret. og forpl.
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Eventualrettigheder og forpligtelser	<p>Jævnfør oplysninger fra kommunens advokater har vi konstateret følgende eventualforpligtelser og eventualrettigheder som ikke er oplyst i kommunens regnskab:</p> <p>13 verserende sager (eventualforpligtelser), og den samlede økonomiske risiko er af advokat opgjort til 120,4 mio.kr., som kan henføres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TMF, 41,7 mio. kr. • ØKF, 64,7 mio. kr. • KFF, 7,2 mio. kr. • BIF, 1,6 mio. kr. • SOF, 5,2 mio. kr. <p>3 verserende sager (eventualrettigheder), og den samlede eventualrettighed er af advokat opgjort til 115 mio.kr., som kan henføres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TMF, 110 mio. kr. • ØKF, 5 mio. kr. 		<p>Vi skal henstille, at det fremover sikres, at alle væsentlige eventualforpligtelser og -rettigheder oplyses i kommunens regnskab i overensstemmelse med de gældende regnskabsregler.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag				

2.2 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der ikke er afsluttet

Der er ikke revisionsbemærkninger vedrørende tidligere år, der ikke er afsluttet eller overført til revisionsbemærkninger for 2014, hvor tilsvarende forhold har været gældende, jf. nedenstående beskrivelse.

2.3 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der er afsluttet

2.3.1 Udbetalinger til medarbejdere uden om lønsystemet

Vi anførte i vores beretning for 2013, at ”Vi har i samarbejde med Intern Revision (IR) i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2013 foretaget en risikorettet gennemgang af udvalgte større beløbsmæssige udbetalinger i 2013 til forvaltningernes medarbejdere, som ikke er foretaget via lønsystemet.

Ved den stikprøvevise gennemgang er der ikke konstateret forhold, der indikerer, at medarbejdere uretmæssigt har modtaget udbetalinger. Men der er observeret en række udbetalinger, der er foretaget på grundlag af fakturaer, der er udstedt af medarbejderne. Disse honorarfakturaer vil dermed blive betragtet som B-indkomst for modtagerne, og skal indberettes som sådan. Der er konstateret enkelte forhold, hvor indberetning ikke har fundet sted. Da der er tale om medarbejdere ansat i Københavns Kommune, og at disse udfører arbejde for kommunen, kan det ikke udelukkes, at SKAT ved et eventuelt kontrolbesøg vil konkludere, at honorarerne rettelig burde have været udbetalt som A-indkomst, hvorefter kommunen er pligtig til indeholdelse af A-skat mv.

For detaljeret redegørelse henvises til rapporteringen til de enkelte forvaltninger.

Der er ikke tale om, at forholdet har medført en væsentlig fejl i årsregnskabet, men der er efter vores vurdering en risiko for, at kommunen ifalder straf i henhold til skattekontrollovens bestemmelser, og vi anbefaler, at det præciseres over for forvaltningerne, at reglerne for udbetaling af løn mv. følges”.

Der er ikke under den udførte lønrevision for 2014 konstateret tilsvarende forhold, hvorfor bemærkningen må betragtes som afsluttet.

2.3.2 Periodiseringsfejl af lønrefusion

Vi anførte i vores beretning for 2013, at ”Vi anførte i vores beretning for 2012, at der i lighed med tidligere år var konstateret en periodiseringsfejl af lønrefusion på ca. 70 mio.kr. (manglende indtægtsføring i 2012).

Periodiseringsproblemstillingen blev forventet løst i 2013 i forbindelse med, at bogføring af lønrefusioner under alle kommunens udvalgte samles i Koncernservice, samtidig med, at der udarbejdes en fæl-

les bogføringspraksis. Vi har konstateret samme periodiseringsfejl for 2013, hvor fejlen udgør 110 mio.kr.

Kommunen valgte på baggrund af manglende data ikke at periodisere indtægten i 2013, men at periodisere indtægten i regnskab 2014 efter afklaring af datagrundlaget. Det bemærkes, at forholdet ikke har hverken realøkonomisk eller likviditetsmæssig betydning for kommunen, idet der er tale om en ændret bogføringsmæssig periodisering mellem regnskabsår.

Denne beslutning er ikke i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis”.

Nærværende er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 10 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.3.3 Mangelfuld lønadministration

Vi har i vores beretning for 2013 anført en del kritiske punkter vedrørende lønadministration for perioden 2009-2013. En væsentlig del af punkterne er afhjulpet i perioden 2013-2014. Resterende forhold er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 9 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.3.4 Budget og regnskabsmæssig behandling finansposter

Vi anførte i vores beretning for 2013 bl.a.: at *”Vi skal anbefale, at Økonomiudvalget sikrer, at Økonomiforvaltningens tiltag til forbedring af økonomistyringen af kommunens bevillinger til finansposter bliver effektueret.”*

Vi anførte under samme punkt:

”Budgetlægning og regnskabsføring af finansposter er forvaltningernes ansvarsområde, men ØKF vil igangsætte tiltag til at opdatere bevillingsreglerne, cirkulæret for budgetopfølgning samt regnskabs-cirkulæret, så der kommer klarere rammer om reglerne for budgetlægning, budgetopfølgning og regnskabsaflæggelse på finansposter. Reglerne vil være på plads inden årets udgang”.

Siden afgivelse af vores beretning er følgende gennemført:

- I regnskabs-cirkulæret er opfølgningen på finansposterne præciseret med henblik på en ensartet tilgang til regnskabsforklaringerne, herunder en inddeling i hovedkonto 7, langfristede balanceposter og øvrige balanceposter
- Derudover er bevillingsreglerne præciseret, så det klart fremgår, hvilke områder der skal budgetlægges, samt hvilke retningslinjer der gælder specifikt for hvert af de tre områder

- Det fremgår af cirkulæret for budgetopfølgning, at der vil være fokus på forvaltningernes opfølgning og forklaringer på finansposter

Vi betragter på baggrund af ovenstående punktet som afsluttet.

2.3.5 Indkøbsområdet

Vi anførte i vores beretning for 2013 bl.a.: ”*Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge niveauet for hensigtsmæssige og betryggende interne kontroller og sikre, at disse er i overensstemmelse med kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ, bilag om bogføring mv. De interne kontroller omkring bogføring og betalingsformidling er i al væsentlighed baseret på:*

- *at transaktionen som udgangspunkt skal gennemføres med to godkendere*
- *at der sker en efterfølgende stikprøvevis udvidet budgetkontrol, hvor elektroniske fakturaer kun er godkendt af én person*
- *at der periodisk foretages budget/bevillingskontrol*

I fælles forretningsgang om ledelsestilsyn er det bl.a. anført, at ledelsen årligt skal udarbejde en risikovurdering for ledelsestilsynet, og at denne bl.a. skal indeholde "en oversigt over de relevante ledelseskontroller, der skal udføres i forbindelse med udvidet budgetopfølgning". Vedrørende sikring af korrekt bilagsbehandling fremgår det for elektroniske fakturaer, andre udbetalinger mv., at der for "fakturaer der kun godkendes af én person skal der hver måned foretages en udvidet budgetopfølgning (ledelsestilsyn) af den budgetansvarlige, der skal sikre, at atypiske betalinger opdages, og at der tages skridt til at få korrigeret eventuelle fejl. Det betyder, at der for fakturaer som kun har én godkender, som minimum udføres stikprøvekontrol på 2% af månedens afsluttede fakturaer, 2% af månedens posteringsbilag og 2% af månedens udgiftsbilag under 50.000 kr. Stikprøvekontrol foretages og dokumenteres".

Revisionen for 2013 har vist, at den grundlæggende risikovurdering og plan for gennemførelse af ledelsestilsyn generelt ikke er udarbejdet, at der generelt ikke er udarbejdet forretningsgange, der angiver roller og ansvar lokalt, samt at der generelt ikke er gennemført og dokumenteret, at der månedligt er foretaget udvidet budgetopfølgning rettet mod udbetalinger, hvor der kun har været én godkender. Endvidere at det anvendte system/workflow ikke fuldt ud understøtter, at der som udgangspunkt skal to godkendere på transaktioner, der medfører en udbetaling.

Bogføring og betalingsformidling med kun en godkender medfører en iboende risiko for fejl i årsregnskabet, herunder fejl forårsaget af besvigelser. Risikoen relaterer sig primært til bevidste fejl, som sædvanligvis søges skjult eller tilsløret".

Nærværende er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 10 og 11 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.4 Revisionsbemærkninger vedrørende områder, der er omfattet af statsrefusion

Vi afgiver særskilt revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion. Vores revision har givet anledning til 6 revisionsbemærkninger. Disse vedrører:

- Mangler i ledelsestilsyn og interne kontroller
- Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser
- Jobrotation
- Gensidig forsørgelsespligt
- Revalideringsområdet

Der henvises i øvrigt til den udarbejdede beretning med tilhørende bilag, hvor der nærmere er redegjort for de nævnte revisionsbemærkninger samt vores øvrige kommentarer.

3. Kommentarer til årsregnskabet i øvrigt

3.1 Korrektion af væsentlige forhold konstateret under revisionen

Der er konstateret følgende væsentlige forhold, som er korrigeret i forbindelse med revisionen:

- Langfristede tilgodehavender er korrigeret til 14,0 mia.kr. mod tidligere anført 15,7 mia.kr. Forskellen 1,7 mia.kr. kan henføres til tilbagekøbsrettigheder for udenbys almennyttige boligselskaber, som er værdiansat for højt i balancen.
- Aktier og andelsbeviser er korrigeret til 11,8 mia.kr. mod tidligere anført 11,9 mia.kr. Forskellen på 47,4 mio.kr. kan henføres til at værdien vedrørende BIOFOS, der var fejlagtig opgjort.

Korrektionerne er foretaget manuelt i regnskab og vil først blive rettet i bogføringen i 2015. Korrektionerne er således ikke rettet i forhold til de foretagne regnskabsmæssige indberetninger til andre offentlige myndigheder.

3.2 Principaftale om metro til Ny Ellebjerg via Sydhavnen samt udbygning af Nordhavnen

Københavns Kommune har i 2014, med indgåelse af Principaftalen med staten om udvidelse af metroen, indgået en meget væsentlig aftale.

Den samlede anlægssum uden korrektionsreserve er opgjort til ca. 6,6 mia.kr. Udbygningen af metroen skal varetages af Metroselskabet.

Statens bidrag til udbygningen af metroen består i, at staten overdrager 40% af deres ejerandel i Udviklingsselskabet By & Havn I/S til Københavns Kommune, hvorved statens ejerandel reduceres fra 45% til 5%, mens Københavns Kommunes ejerandel stiger fra 50% til 95%.

Parterne har skønnet den samlede markedsværdi af By & Havn til 5-6 mia.kr. Til sammenligning af lagde selskabet en årsrapport for 2014, hvor egenkapitalen i selskabet udviste en negativ værdi på 3,3 mia.kr.

Herudover indskyder staten et kontant beløb på 0,3 mia.kr. i Metroselskabet.

Københavns Kommunes bidrag til udbygning af metroen består i et kontant bidrag på i alt 2 mia.kr., som er overført til Metroselskabet i 2014, samt i at By og Havn indskyder 1,7 mia.kr. i Metroselskabet.

Den resterende del af anlægssummen skal finansieres af Metroselskabet via fremtidige billetindtægter.

3.3 Bedragerisag

Københavns Kommune har i 2014 fået kendskab til en særlig bedragerisag, hvor en ansat uretmæssigt har beriget sig selv. Sagen er blevet politianmeldt, og der er gennemført en revisionsmæssig undersøgelse, hvis formål var at give en revisionsmæssig vurdering af de forhold, som blev konstateret på de områder, der var omfattet af bedrageriet. Undersøgelsen skulle samtidig være medvirkende til at sikre, at såfremt, der konstateres svagheder i de interne kontrolsystemer, skal disse styrkes.

Rapportens overordnede konklusion er, at de overordnede regler og retningslinjer i Københavns Kommune på de områder, der har været omfattet af bedrageriet, er designet hensigtsmæssigt og betryggende i kontrolmæssig henseende. Bedrageriet har kunnet finde sted, da en række nøglekontroller er blevet tilsidesat.

Kommunen har efter det oplyste efterfølgende iværksat flere tiltag, der yderligere skal styrke den interne kontrol, samt sikre at disse efterleves.

4. Revision af årsregnskabet

4.1 Revisionsstrategi

Med udgangspunkt i styrelseslovens bestemmelser og revisionsregulativet har vi foretaget en vurdering af revisionsopgavens indhold og omfang. Under hensyntagen til kommunens størrelse og kompleksitet er revisionen baseret på en forventning om, at der er tilrettelagt et velfungerende internt kontrolsystem og en pålidelig bogføring. Det forventes herved, at det overordnede kontrolmiljø og de organisatoriske rammer understøtter et velfungerende ledelses- og kontrolsystem, og at der på de en-

kelte aktivitetsområder er beskrevet og implementeret interne kontroller, som reducerer risikoen for væsentlige fejl til et acceptabelt niveau.

Vi har gennemgået kommunens forretningsgange vedrørende regnskabsaflæggelse. Ved gennemgangen har vi vurderet, om kommunen i tilstrækkelig grad sikrer korrekt regnskabsaflæggelse ved hjælp af procedurer, ansvarsplacering og ledelsestilsyn, herunder anvendelse af materialeplaner og andre styringssystemer.

Vi har ved tilrettelæggelsen af revisionen lagt særlig vægt på kommunens regnskabs- og økonomistyringssystemer. Disse områder omfatter især:

- Kommunens generelle it-anvendelse, herunder de grundlæggende krav til transaktions- og revisionsspor
- Kommunens grundlæggende regnskabsrutiner og tilknyttede forretningsgange, herunder afstemningsrutiner
- Kommunens væsentligste økonomiske transaktionskæder, herunder:
  - Lønområdet
  - Disponering af omkostninger og anvendelse af betalingssystemer
  - Overførsler til personer omfattet af statsrefusion
- Kommunens økonomistyring og budgetopfølgning

Revisionen planlægges og udføres på grundlag af en systematisk risikovurdering, således at hovedvægten lægges på de poster i årsregnskabet, de dele af kommunens regnskabs- og rapporteringssystemer samt øvrige forretningsgange, hvor vi vurderer, at risikoen for væsentlige fejl er størst.

Vi har undersøgt, om kommunens regnskabsaflæggelse er foretaget i overensstemmelse med formkravene i gældende regler fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Den talmæssige korrekthed og sammenhængen mellem regnskabet og de enkelte posteringer er kontrolleret ved brug af det foreliggende regnskabsmateriale.

Ved revisionen efterprøves, om årsregnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Endvidere vurderes det, om udførelsen af Borgerrepræsentationens og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

Revisionen omfatter ikke en gennemgang af samtlige bilag og transaktioner, men udføres ved, at vi ved stikprøver indhenter dokumentation for eller på anden måde får bekræftet bogføringens og årsregnskabet's rigtighed. I forbindelse hermed tester vi de interne kontroller i det omfang, vi finder det

nødvendigt for revisionen af årsregnskabet. I henhold til revisionsstrategien gennemgår vi alle væsentlige områder samt andre udvalgte områder.

Endelig er det i forbindelse med regnskabsafslutningen stikprøvevis påset, om mellemværender med eksterne institutioner, forsyningsvirksomheder mv., som kommunen fører regnskab for, er korrekt opgjort.

4.2 Intern Revision

Revisionen af årsregnskabet varetages af Deloitte med bistand fra Intern Revision. Det er Deloitte, som har det fulde ansvar for udførelsen af revisionen, og vi udfører review af det arbejde, som Intern Revision udfører. I forbindelse med vores planlægning har vi blandt andet vurderet Intern Revisions ressourcer, kompetence og uafhængighed i forhold til udførelse af revisionsopgaven. Vi har vurderet, at kvaliteten af Intern Revisions arbejder er på et sådant niveau, at vi kan basere vores overordnede konklusion på de af Intern Revision udtrykte delkonklusioner for de områder, som Intern Revision har revideret. Det er for 2014 aftalt med Intern Revision, at de væsentligst bistår os med revisionen af løn, omkostninger, balancen og gennemfører institutionsbesøg.

4.3 Drøftelser med ledelsen om besvigelser

I forbindelse med planlægning af vores revision har vi forespurgt ledelsen om risikoen for besvigelser (tilsigtede fejl). I nedenstående vurdering er der set bort fra ovennævnte specifikke bedragerisag. Vi henviser derfor til afsnit 3.3

Ledelsen i alle forvaltninger har over for os oplyst, at der efter dens vurdering ikke er særlig risiko for besvigelser, og at kommunen har et effektivt kontrolmiljø, der afdækker risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, herunder fejlinformation forårsaget af besvigelser. Ledelsen har oplyst, at der i enkelte mindre sager er konstateret mistanke om misbrug af kommunens midler, samt at kommunen har fulgt op herpå.

Herudover har ledelsen ikke kendskab til besvigelser ud over den i indledningen nævnte sag eller igangværende undersøgelser af formodede besvigelser. Vi skal bemærke, at vi ikke under vores revision har konstateret fejl i årsregnskabet som følge af besvigelser ud over ovennævnte besvigelssag.

5. Redegørelse for den udførte finansielle og juridisk-kritiske revision

Ved vores rapportering i denne beretning er der alene foretaget en overordnet beskrivelse af revisionen for de enkelte områder. Der er ikke specifikt redegjort for de revisionshandlinger, vi har foretaget under de enkelte områder.

For de områder, som har givet anledning til bemærkninger, er disse anført ovenfor. Nedenfor er kortfattet omtalt revisionen på de områder, som ikke har givet anledning til revisionsbemærkninger.

5.1 Årsregnskabets opbygning og indhold

Kommunens forretningsgange vedrørende regnskabsaflæggelse er gennemgået. Ved gennemgangen har vi vurderet, om kommunen i tilstrækkelig grad sikrer korrekt regnskabsaflæggelse ved hjælp af procedurer, ansvarsplacering og ledelsestilsyn, herunder anvendelse af materialeplaner og andre styringssystemer.

5.2 Udligning, tilskud og skatter

Tilskud, udligning og skatter er stikprøvevis sammenholdt med de fra SKAT modtagne opgørelser.

5.3 Lønområdet

Revisionen har omfattet:

1. Revision af de interne forretningsgange og kontroller

Revisionen har omfattet en vurdering og aftestning af de tilrettelagte kontroller på lønområdet.

2. Sagsbehandling samt lønudbetaling

Fra lønsystemet er udvalgt et antal lønsager for tjenestemænd, funktionærer, tjenestemandspensioner og timelønnede inden for kommunens forskellige forvaltningsområder. For de udvalgte personer er der detaljeret gennemgået og sammenholdt de udbetalte lønninger, tillæg, diæter og reguleringer mv. med lønkontorets sagsakter og det fra KL modtagne kontrolmateriale i form af lønoverenskomster, lønoversigter og cirkulæreskrivelser angående konkrete afgørelser m.m.

3. Kontrol og revision af de generelle sikkerhedsprocedurer

Ifølge aftale har vi foretaget gennemgang af særligt udvalgte personer til sikring af korrekt aflønning til denne personkreds.

5.4 Omkostningsdisponering og udbetalinger

Revisionen har omfattet en vurdering af de tilrettelagte kontroller vedrørende omkostningsdisponering og anvendelse af betalingssystemer.

Vi har foretaget test af kommunens interne kontrol vedrørende attestation og anvisning og har herudover, via udtræk fra databasen, foretaget en analyse af de rettigheder, der er tildelt de enkelte medarbejdere.

Pengeoverførsler gennem udbetalingsystemer indebærer en iboende risiko for besvigelser, idet medarbejdere med adgang til systemet kan oprette og ændre pengestrømme med personlig vinding for øje.

Til imødegåelse heraf etableres der et betryggende kontrolmiljø, som sikrer kontrol af oprettelse/ændring af betalings- og/eller ydelsesmodtager (legalitetskontrol).

Ledelsen har ansvaret for tilrettelæggelsen af hensigtsmæssige og betryggende legalitetskontroller.

Elektroniske betalingssystemer

Vi har foretaget revision af de elektroniske betalingssystemer.

5.5 Sociale udbetalingsystemer

Erklæring fra KMDs revisorer vedrørende udbetalinger gennem de sociale udbetalingsystemer er redegjort i vores beretning vedrørende udgifter, der er omfattet af statsrefusion, hvoraf det fremgår:

Af gældende regnskabs- og revisionsbekendtgørelse fremgår det, at "... kommunen skal sikre, at der foreligger en uafhængig revisorerklæring om, at det pågældende system fungerer i et edb-miljø med en tilfredsstillende system- og datasikkerhed, og at de interne kontroller i systemerne sikrer en fuldstændig og nøjagtig behandling af godkendte transaktioner ..."

Vi har påset, at der foreligger sådanne erklæringer fra KMD for de edb-systemer, som kommunen har anvendt i regnskabsåret.

5.6 Sociale områder med statsrefusion

Vores revision af de sociale områder har blandt andet omfattet en gennemgang af sagsbehandlingen og refusionsanmeldelserne og er udført i overensstemmelse med ressortministeriets retningslinjer, jf. særskilt beretning herom.

5.7 Øvrige revisionsområder

Kommunens øvrige udgifter og indtægter er sammenholdt med årets budget og forudgående års regnskabstal, og større afgivelser er stikprøvevis undersøgt. Indtægterne er herudover analyseret og indgår i rotationsplan, hvor vi stikprøvevis har foretaget test af forretningsgange, interne kontroller og bilag.

5.8 Omkostningsbaseret regnskab

Københavns Kommune har valgt at aflægge årsregnskab efter såvel udgiftsbaserede (overskud 1.631,3 mio.kr., jf. regnskabsopgørelsen) og omkostningsbaserede principper (overskud 2.416,0 mio.kr., jf. resultatopgørelsen). Sammenhængen er beskrevet i den i regnskabet optagne omregningstabel. Den væsentligste forskel på det udgifts- og det omkostningsbaserede regnskab relaterer sig primært til behandlingen af anlægsaktiver, som forbruges i "*produktionen*" over en periode på mere end 1 år – samt hensættelser. Målingen af aktiver og passiver er baseret på omkostningsbaserede principper, hvor til- og afgang sker i kommunens omkostningsbaserede regnskab.

Vi har foretaget test af kommunens afstemning mellem finanssystemet og øvrige brugersystemer (anlægskartotek mv.) Vi har herudover foretaget test af kommunens kontrol af, at:

- alle væsentlige anlægsaktiver, gældsposter og forpligtelser er medtaget
- alle aktiver og passiver tilhører kommunen og kan henføres til allerede gennemførte transaktioner
- alle beregninger og registreringer foretages i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis
- alle væsentlige regnskabsmæssige skøn er beskrevet og dokumenteret i fornødent omfang

5.9 Finans- og regnskabssystemet samt finansiel status

Vi har foretaget test af kommunens afstemning mellem finanssystemet og øvrige brugersystemer, herunder afstemning af fejlkonti. Vi har herudover foretaget test af kommunens kvalitetssikrede balancekonti, herunder fuldstændigheden af, at alle konti er afstemt. Vi har endelig foretaget test af kommunens afstemning af finanssystemet til årsregnskabet inkl. oversigter, samt at årsregnskabet overholder lovgivningens regler.

5.10 Økonomistyring og bevillingssystemet

Vi har foretaget gennemgang og test af, hvorvidt de udmeldte regler for budgetopfølgning er overholdt, herunder at der er indhentet behørig tillægsbevillinger, og der i forbindelse med regnskabsafslutningen er afgivet tilstrækkelige regnskabsforklaringer, hvor der er konstateret væsentlige afvigelser i forhold til budgettet.

5.11 Låneoptagelse

Vi har stikprøvevis påset, at lånebekendtgørelsens regler er overholdt.

5.12 Kasseområdet - servicebesøg

Intern Revision har i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2014 foretaget serviceeftersyn inden for udvalgte forvaltningers område. De foretagne eftersyn har omfattet en vurdering af udvalgte forretningsgange og interne kontroller på følgende hovedområder:

- Kasse- og regnskabsområdet
- Indkøbsprocessen
- Løn- og personaleområdet
- Ledelsestilsyn

Ved revisionen blev der fokuseret på i alt 8 observationspunkter under ovennævnte områder.

Den gennemførte revision har medført en række observationer, hvoraf enkelte er anset for væsentlige for de enkelte enheder. Der er i henhold til rapporterne afgivet anbefalinger til imødegåelse af disse forhold.

Et af fokuspunkterne er manglende funktionsadskillelse på såvel kasse- og regnskabsområdet som løn- og personaleområdet.

Vi har foretaget gennemgang og vurdering af Intern Revisions rapporter, hvilket ikke har givet anledning til yderligere revisionsbehandlinger.

5.13 Gennemgang af generelle it-kontroller

Generelle it-kontroller er de kontroller, som ledelsen har etableret i og omkring kommunens væsentlige it-platformer med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker it-anvendelse og dermed understøtte en pålidelig databehandling i it-baserede forretningsprocesser.

Som led i revisionen af Københavns Kommune har Deloitte revideret den del af de generelle it-kontroller, som vi vurderer relevante for aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, og som er i overensstemmelse med de lovgivningsmæssige krav.

Formålet har været at vurdere, om ovennævnte generelle it-kontroller er udformet og implementeret på en hensigtsmæssig måde.

Revisionen af de generelle it-kontroller har ikke omfattet en vurdering af kontrol- og sikkerhedsniveauet i de enkelte brugersystemer, herunder automatiske kontroller i de administrative processer og logiske adgangsrettigheder til udførelse af forretningsaktiviteter i brugersystemerne.

På baggrund af vores revision af de generelle it-kontroller, som vi har vurderet relevante for at understøtte revisionen af årsrapporten for Københavns Kommune, har vi ikke identificeret væsentlige svagheder.

KMD – Outsourcing

Københavns Kommune har outsourcet væsentlige områder af de generelle it-kontroller til KMD. Københavns Kommune har for de outsourcete områder rekvireret systemrevisionserklæring til verifikation af, at de outsourcete kontroller gennemføres betryggende for de fælles kommunale systemer.

5.14 Balanceposter

Revisionen af aktiverne og passiverne i balancen har omfattet en gennemgang af opgørelsesmetoderne og dokumentationen for de omkostningsbaserede poster samt en stikprøvevis gennemgang af afstemninger og dokumentation for tilgodehavender og gældsposter.

Koncernservice har overtaget afstemningsopgaven af balancekonti for flere forvaltninger. Forvaltningerne har dog fortsat ansvaret for at overvåge og følge op på afstemningerne.

5.15 Obligatoriske oversigter til regnskabet

Vi har gennemgået de obligatoriske oversigter til regnskabet. Gennemgangen har ikke givet anledning til særlige kommentarer.

6. Redegørelse for den udførte forvaltningsrevision

6.1 Lovpligtig forvaltningsrevision

Den lovpligtige forvaltningsrevision omfatter en vurdering af, om ledelsen har etableret retningslinjer og procedurer, der sikrer, at der tages skyldige økonomiske hensyn ved kommunens forvaltning. Herunder er det vurderet, om der er disponeret i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, således som de er udtrykt blandt andet i de vedtagne bevillinger og i budgetforudsætningerne.

Forvaltningsrevisionen udføres hovedsageligt som en integreret del af den løbende finansielle revision.

Vi har bl.a. baseret vores konklusion om skyldige økonomisk hensyntagen ved forvaltningen på den af kommunens Interne Revision udførte revision. Dette har omfattet gennemgang af kommunens økonomistyring og interne kontrolsystem, supplerende analyser og observationer fra den finansielle revision.

6.2 Dyberegående forvaltningsrevision

6.2.1 Revision af Københavns Kommunes fuldmagtsforhold

Intern Revision (IR) har foretaget revision af områderne fuldmagtsforhold til kommunens bankkonti og kommunens administration af Nemkonto-registret. Herudover har IR som led i undersøgelser i forbindelse med besvigelsessagen foretaget gennemgang af SKAT-moms for udvalgte organisationer i Økonomiforvaltningen.

6.2.2 P-data og cypersikkerhed

Vi har i samarbejde med intern revision og it-compliance funktionen hos Københavns Kommune igangsat et projekt, hvor vi identificerer og udvælger operationelle risici relateret til it-anvendelsen. Fokus vil være på kontroller og risici som ikke allerede er omfattet af revisionen af de it-systemer, som knytter sig til regnskabsafleggelsen. Vi vil som led i vores forvaltningsrevision teste få udvalgte væsentlige kontroller, relateret til beskyttelse af persondata samt kontroller relateret til cybersikkerhed, herunder forebyggelse samt håndtering af cyberangreb på kommunens væsentlige it-systemer. Status er for nuværende, at kommunen arbejder på at redegøre for, hvorledes identificerede risici er afdækket af effektive kontroller, er i gang med at blive afdækket som led i igangværende projekter eller slet ikke er afdækket. Når kommunen er i mål med redegørelsen, vil vi i samarbejde med Intern Revision udarbejde et scope for forvaltningsrevisionen.

6.2.3 Skybrudssag (Forsikringsområdet / KS – Skybruddet 31. august 2014)

Intern Revision (IR) har udvalgt håndteringen af forsikringssagerne efter skybruddet den 31. august 2014 til nærmere gennemgang. Idet udbedringen af skybrudssagerne endnu ikke er afsluttet, har denne delrapport fokuseret på at undersøge risikoen vedrørende design og implementering af vejledningen til indberetning af skybrudsskader.

IR har i konklusionen dels vurderet, at alle skadesramte i forvaltningerne har modtaget fyldestgørende information om, hvorledes skybrudsskader efter det aktuelle skybrud skal håndteres, dels at grundlaget for fuld indberetning og dokumentation er til stede.

6.2.4 Assurance af nyt økosystem

Vi har foretaget en overordnet vurdering af status på Københavns Kommunes anskaffelse af kommunens nye økonomisystem. Kommunen har, netop efter et EU-udbud, valgt KMD som leverandør af ERP-systemet SAP. Vores vurdering er baseret på interview og udleveret materiale om projektet i form af bl.a. organisationsbeskrivelse af projektet, projektbeskrivelser, tidsplaner, indstillinger, risikovurderinger mv.

Projekter har en størrelse og kompleksitet, som gør, at det må betegnes som et højrisikoprojekt. Vores gennemgang har givet anledning til følgende observationer:

- Det afgørende i projektet er efter vores opfattelse de centrale nøglepersoner i ledelsen af projektet. Vi har fået oplyst, at projektet er i færd med at rekruttere meget centrale nøglepersoner. Det er helt afgørende for projektets gennemførelse, at der ansættes personer der har den nødvendige kompetence, erfaring og gennemslagskraft. Københavns Kommunes projektorganisation skal som minimum matche KMDs organisation.
- Projektet beskæftiger aktuelt pt ca. 25 årsværk. Udformningen og dimensioneringen af den fremadrettede implementeringsorganisation er ved at blive fastlagt.
- Projektets overordnede styring er forankret i en tværgående styregruppe med direktionsrepræsentanter fra alle forvaltninger, som skal sikre en tværgående forankring af det samlede projekt. I det videre projektforløb vil det være af stor betydning at sikre en inddragelse af forvaltningerne, særligt på ledelsesniveauet under direktionerne, i forhold til de mange valg og beslutninger, som løbende vil skulle træffes om ERP-systemets faktiske opsætning og tilpasning til Københavns Kommune.
- KMD har ifølge det oplyste givet et prismæssigt attraktivt tilbud i forhold til de øvrige tilbudsgivere. Dette sammenholdt med kompleksiteten i så kompleks en ydelse gennem en kontrakt, kan erfaringsmæssigt betyde to ting. KMD har som mål ønsket at få København Kommune som kunde, og har derfor tilbudt en strategisk pris. Sådanne tilbud har i andre sammenhænge betydet, at der i forbindelse med konkretisering af den faktiske leverance, og dermed opsætningen af

ERP-systemet, er modtaget anmodninger om ekstra betalinger. Det er derfor vigtigt, at København Kommune udøver en meget stram leverandørstyring med leverancer og ændringer hertil.

- Der er beskrevet en ny Økonomistyringsmodel, som er godkendt af ØU. Københavns Kommune består af 7 vidt forskellige forvaltninger med forskellige styringsbehov. Det må derfor forventes, at arbejdet med økonomistyringsmodellen, herunder særligt opnåelsen af balancen mellem forskelligheden i forvaltningerne og hensynet til standardisering, kan blive en tidskrævende og vanskelig opgave. Økonomistyringsmodellen er endvidere vigtig i forbindelse med opsætningen af ERP-systemet.
- Det er vigtigt, at økonomi- og regnskabsorganisationen, herunder grænseflader, roller, opgave og ansvarsfordeling, er fastlagt og kan danne grundlag for opsætningen af ERP-systemet. Det bør fastlægges, hvad der i denne sammenhæng er omfattet af projektet, og hvad der ledelsesmæssigt er uden for projektet.
- Samspil og grænseflader mellem Koncern Service og forvaltningerne er vigtig, ikke mindst set i lyset af tidligere udfordringer i dette samarbejde. Dette samspil er endvidere vigtigt for at sikre forankring af implementeringen og anvendelsen af ERP-systemet i forvaltningerne, herunder forvaltningernes og KS' modenhed til at gennemføre forandringer.
- Implementeringsorganisation, herunder cut-over og forandringsledelse er under design.
- Det er vigtigt, at økonomi- og regnskabsprocesserne omkring ERP-systemet koordineres med de aktiviteter der er igangsat i forbindelse med projektet "Sikring af et betryggende internt kontrolmiljø"
- Vi har set risikorapporteringen for "højeste ricisi for programmet i april" som indeholder fire punkter. Endvidere har kommunens IT-projektråd gennemgået projektet for mere generelle risici som behandles af Styregruppen kvartalsvis.

Vi har fået oplyst, at der på Programstyregruppe-niveau mellem leverandøren og kunden fremadrettet er etableret en mere detaljeret risiko-afrapportering, samt at den enkelte projektgruppe indrapporterer risici til programledelsen. Det samlede koncept er planmæssigt lagt fast sammen med leverandøren i afklaringsfasen, og er p.t. under implementering. Konceptet vil have vertikal sammenhæng imellem de forskellige afrapporteringsniveauer. Henset til projektets risikoprofil, er vi enige i de anførte tiltag, og skal anbefale, at risikostyring prioriteres højt.

Ud over ERP systemet pågår der også implementering af to andre meget væsentlige systemer, nemlig et nyt lønsystem og vagtplanssystem, som hænger tæt sammen med ERP-systemet. Vores overordnede vurdering har ikke omfattet disse to systemer. Vi skal blot bemærke, at der er integration mellem systemerne.

7. Øvrige oplysninger

7.1 Ledelsens regnskabserklæring

Som led i revisionen af vanskeligt reviderbare områder har forvaltningernes direktioner afgivet regnskabserklæringer over for os for regnskabsåret.

7.2 Ikke-korrigerede fejl i årsregnskabet

I henhold til internationale standarder om revision skal vi informere om forhold, som ikke er korrigeret i årsregnskabet. Denne oplysning skal gives for at sikre, at Borgerrepræsentationen er orienteret herom.

De fejl, der findes efter afslutningen af regnskabet, kan ikke rettes i regnskabet for det afsluttede år, og det er derfor naturligt, at der vil være enkelte ikke-korrigerede forhold i det endelige årsregnskab.

I forbindelse med regnskabsafleggelsen er der konstateret følgende forhold, der ikke er indarbejdet i årsregnskabet:

	Udgifts- baserede regnskab mio.kr.	Omkostningsbaserede resultatopgørelse mio.kr.	Aktiver mio.kr.	Gæld mio.kr.	Egen- kapital mio.kr.
Fejlperiodisering af tilskud og faktura vedr. BUF og KFF	2	2	2		2
Manglende indeksregulering af tilgodehavender hos By og Havn			60		60
Forkert nedskrivning af p-afgifter	3	3	34		34
Manglende dokumentation for forsikringserstatning	-63	-63	-63		-63
Manglende indregning af sygedagpenge- refusioner	38	38	38		38
Fejlperiodisering Movia	20	20		-20	20
Fejlperiodisering af administrationsbidrag	11	11	51		51
Fejlperiodisering af leverandørfakturaer	-11	-11		11	-11
Fejlperiodisering af anlægsudgifter	-20	-20	-20		-20
Klassifikationsfejl vedr. skyldig A-skat mv.			423	423	
Klassifikationsfejl vedr. tilbagebetalings- pligtige ydelser				-176	176
Ikke korrigerede fejl	-20	-20	525	238	287
Før reguleringer pr. 31.12.2014	<u>1.631</u>	<u>2.416</u>	<u>49.689</u>	<u>30.060</u>	<u>19.629</u>
Efter reguleringer pr. 31.12.2014	<u>1.611</u>	<u>2.396</u>	<u>50.214</u>	<u>30.298</u>	<u>19.916</u>

ØKFs direktion har over for os bekræftet, at effekten af foranstående ikke-korrigerede forhold enkeltvis og sammenlagt efter direktionens opfattelse er uvæsentlig for årsregnskabet som helhed.

Under hensyntagen til omfang og art af de konstaterede forhold kan vi tilslutte os denne vurdering.

7.3 Eftersyn af Borgerrepræsentationens beslutningsprotokoller og overholdelse af god bogføringsskik

Til brug for vores revision har vi gennemgået Borgerrepræsentationens og de stående udvalgs beslutningsprotokoller. Vi har endvidere undersøgt, om kommunen på alle væsentlige områder overholder god bogføringsskik, jf. Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner.

7.4 Andre opgaver

Siden afgivelse af vores revisionsberetning for 2013 vedrørende årsregnskabet har vi udført følgende rådgivningsopgaver for kommunen:

- Diverse rådgivning på momsområdet
- Rådgivning vedrørende erhvervsservice overfor private virksomheder i kommunen
- Telefonanalyse vedrørende fordeling af telefonopkald til kommunen
- Kursus i grundlæggende regnskabsforståelse og kendskab til moms for KS
- Vurdering af deponeringsregler i forhold til midlertidige lejemaal
- Notat vedrørende nytteindsatsen i BIF samt deltagelse i møder mv.
- Undersøgelse af danskuddannelsesstilbud for 2008 og 2009 vedr. Favergade i forhold til refusionshjemtagelse
- Gebyrgennemgang, kvalitetssikring af model til beregning på affaldsområdet
- Bedrageriundersøgelse
- Workshop omkring tilskudsmoms under momsrefusionsordningen
- Konteringsanalyser på beskæftigelses- og integrationsområdet
- Foranalyse vedrørende Offentligt Privat Partnerskab (OPP)
- Support til udvikling af Business Intelligence løsning
- Projektledelsesbistand i forbindelse med standardisering af arbejdsgange på tværs af kommunen
- Rådgivning med konteringsmodel for forbrugsafgifter
- AM kursus
- Rådgivning i forbindelse med stiftelse af cykelfond
- Momsreview af udvalgte organisationers momsmæssige behandling af indtægter
- Rådgivning og møder i forbindelse med tilrettelæggelse af forretningsgange omkring byfornyelse, herunder afstemning
- Rådgivning og notat til Kejd omkring regnskabsafklæggelse vedrørende byfornyelsesejendomme
- Forespørgsel vedrørende sprogskole og projektbevilling

- Gennemgang af endelig berigtigelse på sygedagpengeområdet
- Kvalitetssikring af opgørelse af tilbagebetaling af tilskud vedrørende byfornyelse
- Teknisk gennemgang af systemer omfattet af driftsaftalen med KMD

Revisorloven stiller skærpede krav til revisors uafhængighed, når der afgives erklæringer for kommuner, idet disse vurderes at have en særlig offentlig interesse. Inden vi accepterer rådgivnings- og assistanceopgaver, har vi i hvert enkelt tilfælde vurderet, om den stillede opgave kan vække tvivl om vores uafhængighed.

Afgivet følgende revisionsberetninger:

- Revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion
- Revisionsberetning for 2014 vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet

Udarbejdet specifikke revisorerklæringer og revisionspåtegninger mv., jf. bilag 1.

8. Revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling

I bilag 2 til vores beretning for 2013 har vi beskrevet revisionens formål, udførelse og omfang, revisors rapportering samt ansvarsfordelingen mellem ledelse og revisor. Vi henviser hertil og kan supplerende oplyse, at beskrivelsen vil blive genoptrykt i revisionsberetningen for det regnskabsår, hvor der er valg til Borgerrepræsentationen.

9. Afslutning

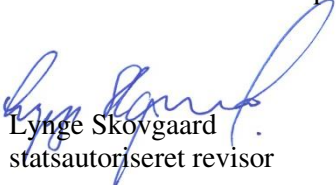
9.1 Erklæring

Ifølge lovgivningen skal vi erklære, at vi opfylder lovgivningens krav til uafhængighed, og at vi under revisionen har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om.

København, den 3. juni 2015

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

Ulrik Benedict Vassing
statsautoriseret revisor

Bilag 1 Oversigt over de i årets løb afgivne revisorerklæringer og revisionspåtegninger mv.

Efter anmodning fra kommunen har vi afgivet erklæring på nedenstående regnskaber, opgørelser, indberetninger mv.:

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, BIF

- Fleksjobambassadørerne, for perioden 01.01.til 31.12.2013
- Mentor til socialt udsatte unge uden uddannelse eller job, for perioden 01.08.2012 til 30.11.2013
- FVU Opkvalificerende læse-, skrive- og regnekurser for 2013
- Jobrotation for perioden 25.11.2013 til 31.12.2014
- Ansættelse af virksomhedskonsulenter, for perioden 01.01.2012 til 31.12.2013
- CSC varslings sag for perioden 12.07 til 01.11.2012
- Jobrotation til særlige grupper med videregående uddannelse for perioden 01.02.2013 til 28.02.2014
- Indsats til udsatte Kthj- modtagere (Brug for alle - pulje 1), for perioden 2012-2013
- Særlige instanser - ansættelse af mentorer for perioden 2012-2013
- Fleksjobambassadørerne for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Projekt Hotspot for perioden 01.01.2011 til 31.12.2014

Børne- og Ungdomsforvaltningen, BUF

- En god start på livet fremmer social sundhed for perioden 01.01.2012 til 31.12.2013
- Musikskolen for 2013
- MGK - musikskolen for 2013
- EGU Indberetning for 2012
- Strategisk indsats over for kortuddannede medarbejdere for perioden 01.11.2010 til 30.06.2014
- Faglighed i bevægelse - og sociale helhedsindsatser for perioden 01.03.2013 til 28.02.2014
- Talentudvikling - Musikskolen for perioden 01.08.2011 til 01.07.2012
- Fokus på læringsmål i et styrket teamsamarbejde for perioden 2014
- Digitale hjælpemidler for 2014

Kultur- og Fritidsforvaltningen, KFF

- Intelligent Materialestyring på bibliotekerne (IMS) for perioden 01.01.2011 til 15.06.2014
- Bedre læsekompetencer hos unge og voksne for perioden 01.05.2012 til 30.04.2014
- Et aktivt kultur- og fritidsliv på S. boulevard og Bavnehøj Skole for perioden 01.05.2013 til 31.04.2014
- ForeningsGuiderne - et skolesamarbejde for perioden 01.09.2013 til 01.09.2014
- Guidet fælles læsning for kvinder for perioden 01.12.2012 til 01.10.2014

- Teaterrefusion - skoler og daginstitutioner for 2014
- Indberetning af grundskyld 2014 for 2014

Socialforvaltningen, SOF

- Mette Marie Hjemmet for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Lindedalen for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Boenheden Portugalgade for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Satellitboliger til det socialpsykiatriske bocenter Sundbygård samt torumsboliger blok A for perioden 01.01 til 31.12.2012
- Sct. Annæ Hjemmet for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Solistboliger i Arkaderne i Tingbjerg for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Anlæg og drift af stofindtagelsesrum for perioden 01.01 til 31.12.2013
- 20 overnatningspladser på Sundholm for perioden 15.12 til 13.03.2014
- Grønlænderstrategien for perioden 01.10 til 31.12.2013
- Erklæring om forretningsgange og registreringssystemer vedr. markedsmodningsfondens tilsagn om tilskud - Nytænkning af APP for perioden 01.04.2011 til 31.03.2013
- Fra jord til bord for perioden 02.12.2013 til 01.08.2014
- Særforanstaltninger – udvikling af metoder og effektmålings værktøjer for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Forebyggelseskommuner for perioden 01.01 til 31.12.2014
- 20 vinterpladser på Sundholm, for perioden 15.11.2014 til 31.01.2015
- Exit prostitution for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Exit prostitution for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Grønlænderstrategien, for perioden 01.10 til 31.12.2014
- Anonym ambulat behandling af stofmisbrugere over 18 årige for perioden 01.14 til 31.12.2014
- Løsningsfokuseret rygereduktion for perioden 01.05.2012 til 30.04.2013
- Udsatterådet i Københavns Kommune for perioden 01.11.2012 til 31.10.2013
- Anvendelse af kognitive behandlingsprogrammer i de sikrede afdelinger og tilknyttede åbne afdelinger for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Styrkede kompetencer hos de indsatser, der møder kriminelle børn og unge for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Styrket uddannelsesindsats for 17+ årige unge på Sønderbro – Den sikrede institution for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Undervisningsudgifter i forbindelse med uddannelse af mobility instruktører for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Udbredelse af erfaringer med forsøg med fritidspas for perioden 01.10.2013 til 30.09.2014
- Forbehandling af misbrug for de unge anbragt på de sikrede institutioner for perioden 01.01 til 31.12.2014

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, SUF

- PhD regnskab Astrid for perioden 01.03.2012 til 31.01.2014
- Din sundhed - Din fremtid for perioden 01.04.2011 til 31.12.2013
- Mænd og kommunal kræftrehabilitering for perioden 01.12.2013 til 31.12.2014
- Erklæring vedr. Nyt fuldt tilgængeligt sundhedshus på Østerbro
- Ældreuljen - Klippekoets model (1) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Årlig hovedrengøring (2) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Pladser og rammer til fællesskab (3) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Rådgivning om at flytte (4), for perioden 01.01.2014 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Ældrevenlige cykler (5) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Profilplejecentre (6) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Sociale aktiviteter (7) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Liv og aktiviteter (8) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - En meningsfuld hverdag (9) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Idrætsdag til ældre (10) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Ekstra hjælp ved hjemkomst (11) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bedre boforhold (12) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Sammen vedr. rehab (13+14) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Videreuddannelse af SOSU (15) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Løft af sygeplejersker (16) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Løft af rengøringsmedarbejdere (17) for perioden 01.01. til 31.12.2014
- Ældreuljen - Støtte til bad og toilet (18) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Velværebaderum (19) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bækkenbundsindsats (20) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bedre IT-hjælp til ældre (21) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - 6 midlertidige pladser på Sølund (22) for perioden 01.01 til 31.12.2014

Teknik- og Miljøforvaltningen, TMF

- EU-life for perioden 01.01. til 31.12.2011
- Bynet 2018; Udarbejdelse af projektforslag, hovedstadsregionen for perioden 01.06.2013 til 31.03.2014
- Udvikling af regionale cykelsuperstier i hovedstadsregionen for perioden 01.02.2011 til 31.03.2014
- EUDP 12 –II, Smart Copenhagen – balancerings og lagring I for perioden 19.02.2013 til 30.04.2014
- Intelligent Trafikstyring (ITS) - OPI og efterfølgende udbud for perioden 01.06.2013 til 31.07.2014
- Udviklingsprojektet Lighed i Sundhed i ældrelivet for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Betalingsparkeringsopgørelsen, for perioden 01.01 til 31.12.2014

- URBACT II – Inter Reg for perioden 01.01 til 30.04.2014

Økonomiforvaltningen, ØKF

- Indberetningsskema til brug for tilbagebetaling af grundskyld for 2014
- Street Mekka, for perioden 20.04.2009 til 21.08.2014
- Sct. Annæ Gymnasium, tilskud til renovering af naturfagslokaler, jf. regnskab pr 05.12.14
- Refusionsberettigede Enhedstimer der er anvendt til uddannelse af frivillige i det kommunale redningsberedskab i 2014, Københavns Brandvæsen.
- Fremskudt iværksætter og erhvervsfremme i de udsatte boligområder for 2014
- Momsrefusionsopgørelse "Saldoopgørelse" for 2014
- NemID erklæring for 2014

Tilknyttede enheder

I forbindelse med revisionen af kommunen er vi i henhold til separate aftaler med de enkelte enheder valgt som revisor for følgende:

- Metroselskabet I/S
- By og Havn I/S
- Thorvaldsens Museum
- Københavns Bymuseum